

ARGUMENT

CREZUL NOSTRU

OUR CREED

Ion GAGIM,
redactor - șef

Dragă Cititorule,

Am vrea să răspundem mai întâi la o eventuală întrebare pe care și-o poate pune oricine va hotărî să citească (sau, cel puțin, să frunzărească) publicația noastră: **de ce această revistă?** Oare puține reviste sau alte publicații există astăzi, în acest secol marcat de un adevărat big-bang informațional?

Putem invoca mai multe argumente pentru a motiva apariția lucrării noastre, dar ne vom limita la două care, probabil, ar fi suficiente. În primul rând, în spațiul basarabean nu există o revistă științifică nici în artă, nici în educație artistică. Și ne-am putea limita chiar la acest „în primul rând”. Însă mai există un motiv care nu e mai puțin important și care a și determinat, în fond, apariția revistei. Care este el? Grupul de persoane, care s-a angajat să contribuie la editarea ei are o viziune proprie asupra a ceea ce se numește *educație* și, respectiv, *educație prin artă*. Viziune formată nu doar din lectura cărților, dar și din experiența proprie. Fiecare din noi, fie că este de formație artistică sau nu, și-a construit o anumită relație cu arta - relație de ordin interior, nu „de serviciu”, relație manifestată printr-o atitudine aparte față de acest fenomen neordinar al vieții umane. „Ascultînd muzică descoperă-ți capul, căci stai la o masă cu zeii”, zice

Grigore Vieru. Acest dicton al marelui poet poate fi, prin parafrază, aplicat la orice gen de artă. Or raportul celor din colegiul de redacție cu ceea ce omul a numit artă este marcat de spiritul acestui dicton.

Desigur, conceptualizînd o nouă revistă, un colectiv redacțional își dorește ca produsul său să fie original, să-și aibă fața sa. Care ar fi fața noastră sau, altfel spus, care sunt ideile pe care suntem hotărîți să ne sprijinim și care vor constitui, respectiv, **conceptul revistei?**

Deoarece titlul revistei conține cuvîntul *ARTĂ*, vom încerca să explicăm ce sens „turnăm” în această unitate lexicală. Pentru că există multe definiții, firește. Noțiunea de artă noi o înțelegem în sensul ei originar - ceea ce au înțeles prin acest cuvînt acei care au stat la leagănul acestui fenomen și ceea ce au dorit ei ca el să fie pentru om și viața lui – fenomen zămislit din adîncul celor mai sacre și sublime sentimente, pe care le poate încerca ființa umană în clipe de trăire deosebită a existenței. Prin artă omul a dorit să creeze ceva care-l *înălță*, ceva care-l *desprinde de contingent, de mărunț, de antiuman și ispititor-pămîntesc* și-l face să retrăiască clipe de *reunire cu originile*, ceva care-l ajută să

redescoperă și să valorifice partea cea mai bună din el, esența sa specific umană. Desigur, pe parcursul veacurilor, această viziune a suferit diverse modificări, s-a lărgit și s-a completat cu alte nuanțe de sens. Prin artă s-a dorit (și, în special, se dorește astăzi) a exprima multe alte aspecte ale ființei umane (deseori se dorește a exprima lucruri chiar absolut contrare celor pe care și le-au dorit cei care au fost la origini). Unele curente artistice moderne doresc să pună pe tavă porniri net contradictorii celor care-l cheamă pe om „spre alte tărîmuri”, porniri care-l fac să descopere în el (și, respectiv, să valorifice) partea sa subumană. Or omul este și ființă biologică. El, natură complexă și contradictorie, are de toate în sine. Și îl poți provoca la orice prin ceea ce reclami în el, prin ceea ce rechemi la suprafață din ascunzișurile interioare și ce-i propui să facă. Depinde ce scop urmărești. Desigur, timpurile noastre par a fi mai umane decât în China Antică. Pentru că atunci, în cazul alcătuirii unei muzici care stîrnește porniri antiumane, era supusă pedepsei capitale nu numai persoana care a compus o astfel de muzică, dar întregul ei neam. În opinia noastră, există, din păcate, multe lucruri în lumea aceasta care prin ele înseși țin omul lipit de pămînt. De ce să le mai înmulțim prin „opere” de artă – „opere” care s-ar înscrie pe deplin în rîndul acestor lucruri, „opere” care ne insuflă că nu suntem altceva decât „viermi ai pămîntului”, că suntem „nimic” sau aproape „nimic” în fața marilor probleme ale vieții și că trebuie să suportăm, resemnat, această condiție, căci ce mai putem face altceva? Mai mult ca atît, zic unii, anume această viață este viața „adevărată”, „obiectivă”, nefalsificată de diverse „deliruri poetice”. Anume ea, vezi bine, este viața

„reală”, pentru că este „material-palpabilă”, și nu cea la care ne cheamă arta – cea „inventată de artiști” și care există doar în visuri și fantezii. Ei bine, realitatea artistică și adevărul artistic nu sunt „fantezii”, „utopii”, „deliruri”. Sunt lucruri foarte reale. O știe oricine le-a cunoscut vreodată. „Desigur, observă Satprem, de existența fripturii te poți convinge ușor și reiese că friptura e mai obiectivă decât bucuria din ultimele cvartete ale lui Beethoven”. Realitatea artistică o poți surprinde doar în clipe aparte, căci ea este de altă natură, este construită și există conform altor legi, se supune altor reguli, căpătînd, de cele mai multe ori, forme impalpabile, invizibile și inaudibile, dar care este prezentă viu-adevărat în fiecare din noi.

Deoarece în titlul revistei se conține și cuvîntul *EDUCAȚIE*, vom încerca să explicăm ce înțelegem și prin acest cuvînt. Au existat și există, desigur, și aici viziuni dintre cele mai diverse. În concepția noastră, adevăratul imperativ (și secret) al educației trebuie să rezide în ajutorul acordat persoanei umane întru a-și descoperi ființa adevărată, pentru a-și construi pe acest pămînt o existență demnă de cuvîntul Om. Însă, cu toate că unul din obiectivele majore ale educației de astăzi este declarat formarea unei personalități libere, armonioase, creative, cu înalte aspirații etc., învățămîntul modern urmărește, în esență, realizarea unui scop de altă natură – pregătirea tînărului pentru viața social-materială prin obținerea unei meserii. Să-și poată construi existența materială – iată imperativul! Iar dacă și se vorbește de celălalt aspect – spiritual – atunci „la desert”. Accentul, astfel, se pune pe *pedagogia existenței* (care are în vedere omul așa cum este el în realitatea actuală, natura elevului fiind tratată empiric, iar formarea lui urmărind viața imediată – educație pentru „aici” și

„acum”), și nu pe *pedagogia esenței* (educația ca modelare a naturii copilului potrivit unui ideal, ideal formulat conform naturii „divine” a omului – ceea ce *ar trebui să fie* el cu adevărat, nu ceea ce a fost și ce este). Artele, prin natura lor, își aduc aportul de neînlocuit în edificarea unei astfel de personalități. Desigur, dacă sunt antrenate sistemic și la modul serios în acest proces. Ca unul din argumente care ar rezista, probabil, oricărei critici, este cazul Greciei Antice – eră când a fost edificată una din cele mai înfloritoare societăți și civilizații din istoria omenirii și pe roadele civilizației căreia s-a constituit ulterior cultura unei jumătăți (cel puțin) a lumii. Gândirea greacă era, în esență, o gândire estetică și filozofică, în raport cu gândirea noastră de astăzi, care este una raționalistă și utilitaristă. Prima făcea apel la esența omului, îl vedea ca spirit, cea de-a doua îl tratează mecanicist, conform cerințelor și caracterului timpurilor moderne – ca „mașină care gândește” și/sau postmoderne cu postulatele sale: „nu există fundamente imuabile; fundament poate deveni orice; valorile tradiționale trebuie revăzute” etc.

„Scopul artei este să prezinte cunoașterea exhaustivă despre lume. În creațiile artistice, natura și omul ne apar într-o realitate mai adâncă decât în știință. Artă ne ajută să pătrundem în eternul omenesc pe o cale mai directă, decum pătrundem prin mijlocirea științei. Lumea eternelor realități este lumea formelor artistice” (Constantin Rădulescu-Motru). „Aceasta este menirea marii arte: să descopere dimensiunile cerești ale omului” (Nichifor Crainic). „Conștiința noastră e înstrăinată de ea însăși și împotmolită într-un strat marginal al sufletului: stratul îndoielilor, impulsurilor obscure, neliniștilor exasperate. Da, și acestea fac parte din natura umană, dar am comite o

eroare tragică, crezând că ele ar reprezenta substratul nostru cel mai intim și că suntem, în mod fatal, predestinați să ne ducem existența sub teroarea lor. Adâncul adâncurilor din om – acela la care n-au ajuns psihanaliztii moderni, dar în care vechii măestri ai muzicii ancorează de mult – este nu întunericul, ci lumina, nu zbuciumul, ci pacea, nu conflictul, ci iubirea. Lumină, pace, iubire – acestea reprezintă esența intimă a omului” (George Bălan). Și a artei, am adăuga noi. Am invocat aceste adevăruri aparținând marilor gânditori ca argument pentru cazul „Toma Necredinciosul”...

Comunicarea cu arta ne conduce la aprofundare în sine, la regăsirea de sine, la ceea ce se numește autocunoaștere sau cunoaștere de sine, aceasta fiind considerată, din toate timpurile, cunoașterea supremă. În ultimă instanță, *scopul Artei, cât și al Educației, este unul* – sublimarea ființei umane.

Cele afirmate de noi mai sus credem că au constituit răspunsul și la o altă întrebare, care ar putea apărea: de ce am reunit două domenii în unul singur – artă și educație? Deoarece, după cum vedem, *ARTA ESTE O PEDAGOGIE ÎN SINE* – poate chiar e însăși *DIDACTICA MAGNA*, dacă doriți. Ea educă prin materia sa fără povețe moralizatoare și fără nici un fel de didacticism – prin natura sa armonică. Armonia! Cine nu și-o dorește? Or în artă ea este la sine acasă. De aici, marii genii ai creației artistice - Michelangelo, Bach, Eminescu - nu sunt doar mari artiști, dar sunt și mari pedagogi ai omenirii. Artă lor a educat, educă și va educa, prin însăși substanța sa divină, milioane de oameni. Aceasta au înțeles-o bine grecii antici când au situat în vârful valorilor unei societăți, implicit în vârful valorilor educaționale, artă. Cu regret, acest lucru e înțeles mai puțin de către omul modern, „emancipat” de sen-

timentele care nu-l conduc la un rezultat imediat palpabil sub aspect material: sentimentul cosmic, sentimentul divinului, sentimentul sublimului, sentimentul trăirii sacralului etc. – „Fantezii deșarte” (cum afirmă unii și caută în jos, pe când adevărul se află în partea opusă).

Pedagogia, după cum se știe, este și știință, și artă. Artă și știință este și pedagogia artei. Ea are obligațiunea de a purta un caracter artistic și pe motiv că reprezintă un domeniu artistic; or calea didactico - educațională trebuie să se sprijine pe natura domeniului respectiv. Cu toate acestea, ea este și știință – cu legitățile, principiile, tehnologiile sale - și are obligațiunea să respecte rigorile unui demers științific. Este adevărat, e greu să formulezi legi „obiective” pentru ceea ce se întâmplă în artă și în relația om-artă. De aceea arta și știința au fost concepute ca expresii diferite, în mare parte diametral opuse, a două lumi – Ratio și Emotio. E ușor oare să traduci în limbajul emisferei stîngi ceea ce se întâmplă în emisfera dreaptă? De aici și marile probleme cu care se confruntă pedagogia artei. Dar ea trebuie să continue să-și formuleze legile sale (căci deja multe a realizat aici), concepute din natura materiei de studiu – muzică, literatură, pictură, coregrafie etc.

Desigur, vom privi înțelept la lucruri și nu vom cădea pradă ispitei naive de a încerca să discriminăm una din cele

două direcții ale cunoașterii umane – artistică sau științifică, încercare uneori întâlnită chiar la unii oameni „serioși”, care caută argumente (fără sorți de izbîndă, lucru știut) întru demonstrarea supremației uneia din ele. Dorim doar să reamintim și să menținem mereu în stare vie marele adevăr (ne obligă, dacă vreți, „meseria”, dar nu în ultimul rînd conștiința și responsabilitatea civică), că și arta are dreptul deplin de a sta, ca importanță vitală pentru viitorul omului, alături de știință. Și atunci poate și în școli se va schimba situația mult prea tristă cînd artele se află în rol de Cenușăreasă. Căci omul modern este înclinat să cadă ispitei, de care vorbeam mai înainte (și nu este greu să ne imaginăm cărei direcții îi va da prioritate în secolul nostru excesiv tehnologizat și informatizat). Dar, se știe prea bine, dacă vîslești numai cu o vîslă, nu faci altă ispravă decît să te învîrți pe loc, fără nici o perspectivă de a înainta, măreț, în largul cunoașterii lumii și a valorificării plene a *Eu*-lui.

De aici și cele două fațete ale revistei noastre: artistică și științifică. În ea vor fi inserate materiale ce dezvăluie-tratează arta și, respectiv, demersul artistic-educational, ca activitate cu caracter „subiectiv”, „artistic”, dar, concomitent, vom respecta legi stricte, obiective.

Încheind Crezul nostru, te invităm, dragă Cititorule, la colaborare. Aria tematică a revistei este amplă. Vom fi bucuroși dacă ne vei aduce în portofoliul redacției:

- *Materiale științifice în domeniile Artei* (estetică, muzicologie, teorie/critică literară, teatrologie etc).
- *Materiale științifice în Filozofia și Psihologia artei / diverselor arte.*
- *Materiale științifice în domeniul Pedagogiei artei / diverselor arte.*
- *Materiale științifice în domeniile Educației artistice* (educație muzicală, educație artistic-plastică, educație literar-artistică, educație coregrafică, educație teatrală).
- *Materiale metodologice în domeniile Educației artistice.*

- *Materiale de ordin practic* (experiența profesorilor școlari) în domeniile Educației artistice.
- *Creații artistice pentru copii* (cîntece, piese muzicale, poezii, micropovestiri, tablouri, micropiese de teatru, scenarii pentru activități școlare educaționale etc.).
- *Fotografii / imagini* care ilustrează diverse acțiuni artistic-educaționale, personalități în domeniul artistic, cadre didactice cu renume etc.

THE THEMATIC AREA OF THE JOURNAL

- *Resource materials in the fields of arts* (aesthetics, musicology, theory/literary critique, theatre, science, etc.).
- *Resource materials in the philosophy and psychology of Arts/various arts.*
- *Resource materials in the field of pedagogy of Arts/various arts.*
- *Resource materials in the fields of artistic education* (musical education, choreographic education, theatrical education).
- *Methodological materials* in the fields of artistic education.
- *Practical materials* (school teacher's experience) in the fields of artistic education.
- *Creative materials for children* (songs, pieces of music, poetry, micro-stories, pictures, micro-theatre plays, scenarios for extracurricular school activities, etc.).
- *Photo/pictures* illustrating various artistic – educational activities, personalities in the artistic fields, well – known teachers, etc.

ТЕМАТИКА ЖУРНАЛА

- *Научные работы в области искусства* (эстетика, музыковедение, литературоведение и литературная критика, театроведение).
- *Научные работы по философии и психологии искусства.*
- *Научные работы в области педагогики различных видов искусства.*
- *Научные работы в области художественного воспитания* (музыкальное воспитание, художественно-изобразительное воспитание, литературно-художественное воспитание, хореографическое воспитание, театральное-художественное воспитание).
- *Методические работы* в области художественного воспитания.
- *Материалы из практики* художественного воспитания (опыт учителей).
- § *Детское художественное творчество / творчество для детей* (песни, музыкальные пьесы, стихотворения, короткие рассказы, картины, театральные сценки, сценарии для воспитательных мероприятий и т.д.).
- *Фотографии / другие материалы*, иллюстрирующие различные мероприятия по художественному воспитанию, а также *портреты или фотографии* выдающихся деятелей / педагогов в данной области, и др.